

сфері корпоративного управління та економіки, однією із причин яких було недосконале регулювання системи обліку.

Концепція повної необмеженої багатоваріантності передбачає, що бухгалтерський облік регулюється лише шляхом використання наборів альтернативних варіантів бухгалтерського відображення наслідків ФГЖ при виборі з яких не накладаються жодні обмеження. Тобто бухгалтерський вибір суб'єктів ведення обліку здійснюється без врахування будь-яких формальних (нормативних) і неформальних (історично сформованих принципів чи постулатів обліку) рекомендацій. Прикладом реалізації такої концепції є системи обліку, що існували до виникнення в них принципів або постулатів.

УДК: 657.1

Леженко А. І.,

к. е. н., доцент,
доцент кафедри обліку
підприємницької діяльності,

Ломова І. О.,

студентка обліково-економічного факультету,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТРАНСПОРТНО-ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ВИТРАТ

Ринкові умови господарювання в Україні, розвиток міжнародних економічних відносин, поява нових суб'єктів різних форм власності зумовлюють необхідність удосконалення, як бухгалтерського обліку в цілому, так і його окремих складових. Однією з сучасних проблем є вдосконалення обліку та оцінки виробничих запасів підприємства.

Запаси є однією з найважливіших частин активів підприємства завдяки тому, що можуть бути перетворені на грошові кошти протягом одного операційного циклу.

Проблема обліку виробничих запасів, зокрема їх оцінки та формування первісної вартості, є актуальним питанням оскільки, по-перше, виробничі запаси складають значну частину активів, по-друге, їх оцінка впливає не тільки на валюту балансу, а й на собівартість виготовленої продукції і, як наслідок, на визначення

фінансового результату діяльності та на величину оподаткованого прибутку [4, с. 266].

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» виробничі запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю їх придбання. Первісною вартістю запасів є собівартість, яка складається з фактичних витрат на їх придбання, транспортно-заготівельних (ТЗВ) та інших витрат [1].

До ТЗВ відносять витрати, пов'язані з придбанням товарів: оплата за навантажувально-розвантажувальні роботи, транспортування товарів усіма видами транспорту, страхування ризиків транспортування і т. ін. Необхідно враховувати, що до складу транспортних витрат відносять не лише вартість транспортних послуг сторонніх організацій, а й витрати торгового підприємства на доставку придбаних товарів власним або орендованим транспортом (вартість пального та інших матеріалів, оплата відрядження водіям, орендна плата за автомобіль, оплата праці експедитора і водія тощо).

ТЗВ включають до первісної вартості виробничих запасів за одним із двох методів, зазначених у П(С)БО 9:

- методом прямого розподілу з включенням суми ТЗВ безпосередньо до фактичної собівартості придбаних виробничих запасів;
- методом обліку ТЗВ загальною сумою на окремому субрахунку [1].

Підприємства мають змогу самостійно обирати той метод обліку та розподілу ТЗВ, який забезпечує точний та достовірний облік запасів. Обраний метод має бути вказано в наказі про облікову політику підприємства.

Проте ці методи не в повній мірі відповідають сучасним вимогам обліку виробничих запасів.

Так, за методом прямого розподілу ТЗВ підлягають включенню до собівартості запасів безпосередньо у момент їх виникнення. При цьому витрати розподіляються між видами придбаних виробничих запасів з подальшою калькуляцією кожної номенклатурної одиниці [3, с. 244].

Підприємства, які при придбанні виробничих запасів несуть незначні ТЗВ використовують перший метод. Проте, як правило, за одним транспортним документом придбаються виробничі запаси різні не тільки за найменуванням, а й за одиницею виміру, купівельною вартістю, вагою, сортом тощо. У таких випадках розподіл незначної суми ТЗВ між видами придбаних запасів є

трудомісткою і невиправданою роботою, оскільки потребує калькуляції кожного найменування запасів. В окремих випадках розподіл ТЗВ унеможлиблюється невчасним надходженням розрахункових транспортних документів тощо [2].

За другим методом ТЗВ загальною сумою відображаються на окремому субрахунку обліку виробничих запасів. У подальшому такі витрати підлягають розподілу між сумою залишку запасів на кінець звітної місяця і сумою запасів, що вибули. На підприємствах, де частка ТЗВ у складі придбаних запасів значна, облік цих витрат доцільно вести на окремому субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати» [2]. Проте недоліком цього методу є накопичення ТЗВ однією сумою, а не за групами виробничих запасів.

Таким чином, у нормативно-правових актах України не приділено достатньо уваги питанням обліку ТЗВ. Недосконалість методів обліку та розподілу ТЗВ, визначених П(С)БО 9, не сприяє чіткій організації обліку виробничих запасів та контролю за формування їх первісної вартості. Очевидним є необхідність удосконалення та розробки пропозицій щодо відображення ТЗВ у складі первісної вартості виробничих запасів з метою належної організації їх обліку, контролю та своєчасного прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

2. *Мазуренко А. А.* Облік транспортно-заготівельних витрат [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Economics/53818.doc.htm

3. *Михалевич С. Г., Михалевич М. М.* Оцінка виробничих запасів та основні підходи щодо її формування // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці: збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (21 лютого 2013 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б. В. Мельничук. — К.: ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки». — 2013. — 534 с. — С. 242—245.

4. *Олійник Т. О.* Формування первісної вартості виробничих запасів / Т. О. Олійник, Р. В. Музичук // Сталий розвиток економіки. — 2013. — Т. № 3. — С.266—269.